

Patyrę skautai

PILIE TINIO ATSPARUMO IR PASIPRIEŠINIMO

MODULIS

Pilietinio atsparumo ir pasipriešinimo modulis skirtas Lietuvos skautijos nariams, siekiant stiprinti jų atsparumą, kritinį mąstymą ir išgyvenimo įgūdžius.

Šiuo moduliu siekiame, kad skautai būtų pasirengę savarankiškai ir atsakingai elgtis įvairiose neeilinėse ar ekstremaliose situacijose, gebėtų įvertinti galimas grėsmes, priimti apgalvotus sprendimus ir pasirūpinti ne tik savimi, bet ir aplinkiniais. Taip pat skatinti įsitraukti į jaunesnių skautų švietimą atsparumo ir pilietinio pasirengimo klausimais. Šiame modulyje siekiama nuosekliai ugdyti tiek praktinius, tiek socialinius ir pilietinius gebėjimus.

Toliau pateikiamos gairės ir pasiekimų lygiai pritaikyti skirtingoms Lietuvos skautijos amžiaus grupėms. Medžiaga suskirstyta atsižvelgiant į skautų amžių ir gebėjimus, kuriuos siekiama ugdyti. Tokiu būdu sudaromos sąlygos nuosekliai gilinti žinias ir įgūdžius – nuo pagrindinių saugaus elgesio ir pasirengimo principų iki gebėjimo savarankiškai veikti, padėti kitiems ir perduoti įgytas žinias.

Svarbu atkreipti dėmesį, kad pilietinio atsparumo ir pasirengimo temose informacija bei rekomendacijos gali keistis atsižvelgiant į besikeičiančias aplinkybes, naujausias praktikas ir oficialių institucijų nurodymus. Todėl, naudojantis šiomis gairėmis, rekomenduojama aktualią informaciją papildomai patikrinti oficialiuose valstybės institucijų puslapiuose arba kreiptis į **Lietuvos skautijos Pilietinio atsparumo ir pasipriešinimo skyrių**.

“

**SKAUTŲ NIEKAS
NENUSTEBINA – JIE TIKSLIAI
ŽINO, KĄ DARYTI, KAI
ATSITINKA KAŽKAS
NETIKĖTO**

”

*Robertas Baden-
Povelis*

MODULIO ŽENKLAS

Saga – pasirengimo ir atsakomybės simbolis

Baigęs Lietuvos skautijos pilietinio atsparumo ir pasipriešinimo modulį, skautas gauna specialų sagos ženklą, kuris įsiuvamas vietoje įprastos kišenės sagos.

Ši saga simbolizuoja įgytas **žinias**, **pasirengimą veikti** ir **atsakomybę** už save bei savo bendruomenę. Kaip saga patikimai užsega kišenę, taip pilietinis atsparumas padeda žmogui išlikti ramiam, kritiškai mąstyti, priimti atsakingus sprendimus ir tapti atrama kitiems.

Įsiūta saga primena:

*Aš žinau. Esu pasiruošęs. Aš visada **budžiu**.*

Tai ne tik modulio baigimą žymintis ženklas, bet ir kasdienis priminimas būti sąmoningu, atsakingu Lietuvos piliečiu.

Patyrę skautai

Metodinės kryptys

Pilietiškumo ugdymo modulis yra svarbi patyrusių skautų ugdymo dalis. Skautai mokosi būti pasirengę ne tik kasdieniams iššūkiams, bet ir ekstremalioms situacijoms, kai svarbiausia tampa gebėjimas išlikti ramiam, priimti atsakingus sprendimus ir padėti kitiems.

Krizės ar nelaimės metu kiekvienas gali tapti žmogumi, į kurį kreipsis šeimos nariai, draugai ar bendruomenė. Todėl svarbu žinoti, kaip elgtis ištikus ekstremaliai situacijai – suprasti pagrindinius veiksmus, gebėti atpažinti patikimą informaciją, pasirūpinti savo ir kitų saugumu bei prisidėti prie bendruomenės atsparumo.

Modulio tikslas – suteikti visiems patyrusiems skautams bendrą pilietinio pasirengimo pagrindą. Kiekvienas atsinešame skirtingas patirtis ir gebėjimus, tačiau ekstremalios situacijos reikalauja žinių, kurios yra svarbios kiekvienam piliečiui. Stiprindami savo pasirengimą šiandien, tampame atsakingesniais bendruomenės nariais ir geriau pasiruošiamo padėti kitiems ateityje.

Modulio metu skautai gilins žinias apie:

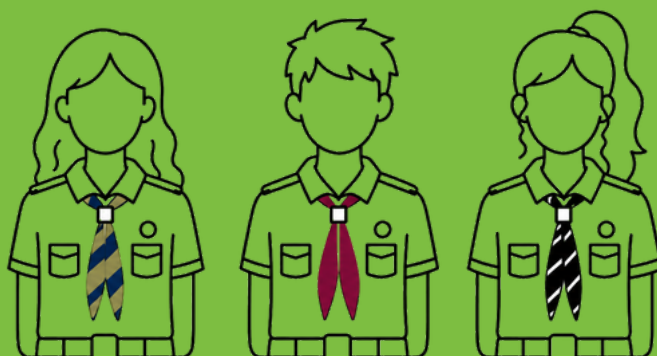
- pilietinį atsparumą ir pilietinį pasipriešinimą;
- veiksmus įvairių ekstremalių situacijų metu;
- informacinį atsparumą ir dezinformacijos atpažinimą;
- pirmosios pagalbos bei savitarpio pagalbos principus;
- pasirengimą veikti komandoje ir prisidėti prie savo bendruomenės saugumo.

Modulio medžiaga suskirstyta į tris dalis:

Pasiruošimas. Svarbiausia informacija, kurią būtina žinoti prieš pradedant praktines veiklas. Tai pagrindiniai pasirengimo principai ir rekomendacijos.

Teorija. Teorinė medžiaga, padedanti suprasti pilietinio atsparumo ir pasirengimo pagrindus. Šios žinios sudaro tvirtą pagrindą praktiniams įgūdžiams ugdyti.

Praktika. Praktinės užduotys, veiklos ir situacijų analizė, leidžiančios pritaikyti įgytas žinias realiose situacijose.

1. PASIRUOŠIMAS

1.1. TURI LT72 PROGRAMĖLĘ TELEFONE

Sueigos pradžioje peržiūrėti, kas turi LT72 programėlę savo telefone (pasidžiaugti tais, kurie ją turi), o su kitais ją atsisiųsti ir peržiūrėti jos turinį.

Diskusija:

- Kam tokios programėlės naudingos?
- Kokią dar informaciją galima skleisti tokiais informaciniais kanalais?

Naudingos nuorodos:

- [LT72](#)
- [Perspėjimo funkcijos aktyvinimas telefone](#)

1.2. ŽINO TĖVŲ (GLOBĖJŲ) VARDUS IR PAVARDES, ATMINTINAI MOKA JŲ TELEFONO NUMERIUS, ŽINO EL. PAŠTO ADRESUS IR GYVENAMOSIOS VIETOS ADRESĄ

Pasigamina atmintinę su svarbiausių žmonių kontaktiniais duomenimis ir svarbių vietų adresais. Atmintinę laminuoja ir laiko lengvai pasiekiamoje vietoje (šiuolaikiniam paaugliui tai greičiausiai būtų telefono dėkliukas).

Naudinga nuoroda: [LT72 – Šeimos planas](#)

1.3. ŽINO, KUR YRA ARTIMIAUSI KOLEKTYVINĖS APSAUGOS STATINIAI IR PRIEDANGOS, KADA Į JUOS EITI IR KOKIOS PAGALBOS JUOSE GALIMA SULAUKTI

Skautai ne daugiau kaip po du iškeliauja į miestą. Iki sueigos pabaigos grįžta ir parodo nuotraukas, kuriose matyti miesto pastatai, kuriuose yra priedangos ir kolektyvinės apsaugos statiniai. Šias vietas pažymi miesto žemėlapyje, kuris pakabinamas nuolat matomoje vietoje.

Naudingos nuorodos:

- [LT72 – Kolektyvinės apsaugos statiniai](#)
- [LT72 – Priedangos](#)
- [LT72 – Gyventojų evakavimo punktai](#)

1.4. KLAUSO TĖVŲ (GLOBĖJŲ), MOKYTOJŲ, VADOVŲ

Skautas žino, kaip veikti organizuotai – klauso atsakingų asmenų nurodymų ir nesiima savavališkų veiksmų, galinčių trukdyti bendram veikimui ar kelti pavojų.

1. PASIRUOŠIMAS

1.5. ŽINO, IŠ KO SUSIDEDA IŠVYKIMO KREPŠYS, IR TURI JĮ PASIRUOŠĘS

Į sueigą atsineša žygio kuprinę. Per trumpą, vadovo nustatytą laiką (siekiant imituoti būtinybę greitai priimti sprendimus) susiranda ir į kuprinę susideda 6 svarbiausius daiktus. Pasibaigus laikui, paaiškina, kodėl pasirinko kiekvieną daiktą. Vėliau kartu analizuoja būtiniausių išvykimo krepšio daiktų sąrašą.

Naudinga nuoroda: [LT72 – Išvykimo krepšys](#)

1.6. YRA SU TĖVAIS (GLOBĖJAIS) APTARĘS, KAIP TURĖTŲ ELGTIS PRASIDĖJUS KARUI, IR KARTU PARENGĘS ŠEIMOS PLANĄ

Žemėlapyje pažymi vietas, kuriose yra susitaręs su tėvais (globėjais) susitikti ar kitaip veikti. Jei žino, pažymi ir galimus atsitraukimo kelius.

Mokosi naudotis žemėlapiu, nustatyti šiaurės kryptį ir apskaičiuoti atstumą pagal mastelį.

Jei skautas nenori atskleisti asmeninės šeimos informacijos, gali sukurti pavyzdinį, savo apgalvotą veiksmų planą.

Naudinga nuoroda: [LT72 – Šeimos planas](#)

1.7. ŽINO, KAIP PARUOŠTI IR ĮRENGTI SLĖPTUVĘ GYVENAMAJAME PASTATE AR VIETOVĖJE

Išsiaiškina, kur jų namuose arba artimiausioje aplinkoje yra tinkama slėptuvė ar priedanga. Gavę koordinates, skautai išeina į miestą ar gyvenamąjį rajoną ir ieško kitų pažymėtų slėptuvių bei priedangų.

Naudinga nuoroda: [LT72 – Pavojai savivaldybėse](#)

1.8. PAŽĮSTA SAVO KAIMYNUS IR ŽINO, KAM IŠ JŲ EKSTREMALIOSIOS SITUACIJOS ATVEJU GALI PRIREIKTI PAPILDOMOS PAGALBOS

2. TEORIJA

2.1. ŽINO, KĄ DARYTI, JEIGU ŠALIA VYKSTA SUSIŠAUDYMAS

Parengiamos teorinių žinių skaidrės ir organizuojama atskira sueiga, skirta saugiam elgesiui susišaudymo ar kitos pavojingos situacijos metu aptarti.

Naudinga nuoroda: [LT72 – Gamtiniai pavojai](#)

2.2. ŽINO, KAIP ELGTIS PATEKUS PO NUOLAUŽOMIS

Teorinės ir praktinės veiklos metu aptaria saugų elgesį patekus po nuolaužomis: kaip išlikti ramiam, tausoti jėgas, apsaugoti kvėpavimo takus ir signalizuoti apie savo buvimo vietą.

Naudinga nuoroda: „[Ką turime žinoti: praktiniai patarimai](#)“ – 26 psl.

2.3. ŽINO, KĄ DARYTI PASTEBĖJUS ĮTARTINĄ DAIKTĄ AR SPROGMENĮ

Teorinės veiklos metu aptaria, kaip atpažinti galimai įtartiną daiktą ir kokių veiksmų imtis jį pastebėjus. Akcentuojama pagrindinė taisyklė – neliesti, atsitraukti ir pranešti.

Naudinga nuoroda: [LT72 – Socialiniai pavojai](#)

2.4. ŽINO, KĄ DARYTI PASIRODŽIUS PRIEŠIŠKIEMS KARIAMS MIESTE AR GYVENVIETĖJE

Teorinės veiklos metu aptaria, kaip atpažinti galimą grėsmę, kaip saugiai elgtis ir kokių veiksmų vengti pasirodžius priešiškiems kariams mieste ar gyvenvietėje.

Naudinga nuoroda: [KAM – „Kaip identifikuoti priešą?“](#)

2.5. ŽINO, KAD NEGALIMA FOTOGRAFUOTI LIETUVOS KARIUOMENĖS IR SAJUNGININKŲ KARINIŲ OBJEKTŲ, PAJĖGŲ, JŲ JUDĖJIMO IR KARINĖS TECHNIKOS

2. TEORIJA

2.6. ŽINO, KAS YRA PILIETINIS GINKLUOTAS IR NEGINKLUOTAS PASIPRIEŠINIMAS, KOKIE YRA NEGINKLUOTO PASIPRIEŠINIMO BŪDAI BEI ŽINO PAGRINDINIUS TARNYBOS LIETUVOS KARIUOMENĖJE BŪDUS IR GALIMYBES PRISIDĖTI PRIE GINKLUOTO PASIPRIEŠINIMO

Parengiamos teorinių žinių skaidrės ir organizuojama atskira sueiga, skirta pilietiniam pasipriešinimui, jo formoms ir būdams aptarti.

Naudinga nuoroda: [Pilietinio pasipriešinimo gairės](#)

2.7. YRA SUSIPAŽINĘS SU KAM PARENGTOMIS ATMINTINĖMIS, KAIP ELGTIS KARO METU

Sueigų vietose pakabinamos atmintinės su svarbiausia informacija. Skautai skatinami su jomis susipažinti ir periodiškai atnaujinti savo žinias.

Naudinga nuoroda: [KAM – „Ką turime žinoti apie pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms ir karo metui: rimti patarimai linksmi“](#)

3. PRAKTIKA

3.1. ŽINO, KOKIE YRA CIVILINĖS SAUGOS SIGNALAI IR KAIP ELGTIS JUOS IŠGIRDUS

Kimo žaidimas su civilinės saugos signalų garsais ir vaizdais. Skautai turi atpažinti signalus, paaiškinti jų reikšmę ir įvardyti, kaip reikėtų elgtis juos išgirdus.

Naudinga nuoroda: [LT72 – Civilinės saugos signalai ir kaip elgtis juos išgirdus](#)

3.2. SKIRIA LIETUVOS KARIUOMENĖS, VALSTYBĖS SIENOS APSAUGOS TARNYBOS (VSAT) IR NATO ŠALIŲ KARIŲ SKIRIAMUOSIUS ŽENKLUS

Apsilankymas arba ekskursija artimiausiame kariniame / valstybės sienos apsaugos padalinyje. Skautai susipažįsta su karių uniformomis, skiriamaisiais ženklais ir mokosi juos atpažinti.

Naudinga nuoroda: [KAM – „Kaip identifikuoti priešą?“](#)

3.3. MOKA PIRMOSIOS MEDICINOS PAGALBOS PAGRINDUS, ŽINO, KOKIE SPECIFINIAI SUŽEIDIMAI GALI BŪTI PATIRIAMI KARO METU IR KAIP JŲ ATVEJU SUTEIKTI PIRMAJĄ PAGALBĄ

Organizuojama pirmosios pagalbos sueiga. Rekomenduojama pasikviesti greitosios medicinos pagalbos specialistus, šaulius ar karius, kurie, naudodami turimą mokomąją įrangą, galėtų supažindinti su pirmosios pagalbos teikimu lauko sąlygomis.

Naudinga nuoroda: [KAM – Kario pirmosios pagalbos atmintinė](#)

3.4. ŽINO, KOKIE SKAUTIŠKI ĮGŪDŽIAI YRA NAUDINGI EKSTREMALIOSIOSE SITUACIJOSE, IR JUOS TOBULINA

Praktinis užsiėmimas „Laukiniai įgūdžiai“, kurio metu skautai praktiškai pritaiko ir tobulina įvairius skautiškus įgūdžius.

Naudinga nuoroda: [Lietuvos skautija – Laukinių įgūdžių gebėjimai](#)

3. PRAKTIKA

3.5. ŽINO, KAIP PATIKRINTI INFORMACIJĄ, GEBA ATPAŽINTI PROPAGANDĄ IR DEZINFORMACIJĄ

Organizuojama paskaita apie kibernetinę higieną: dviejų veiksmų autentifikavimą, saugius slaptažodžius, asmens duomenų ir nuotraukų viešinimą, nepažįstamų asmenų priėmimą į draugus bei saugų naudojimąsi socialiniais tinklais. Praktinės dalies metu skautai peržiūri savo socialinių tinklų paskyrų privatumo ir saugumo nustatymus bei, esant poreikiui, juos pakeičia į saugesnius. Galima įtraukti praktinius dezinformacijos ir DI sukurto turinio atpažinimo žaidimus.

Naudinga nuoroda: [NKSC – mokymai](#)

3.6. KARTĄ PER METUS INICIJUOJA CIVILINĖS SAUGOS IR PASIRENGIMO EKSTREMALIOSIOMS SITUACIJOMS REKOMENDACIJŲ PRITAIKYMĄ PRAKTIKOJE

Stovyklų ar kitų renginių metu organizuoja mini pratybas kitiems patyrusiems skautams. Į veiklos organizavimą ir priežiūrą įtraukia vadovą, o po pratybų kartu aptaria rezultatus. Vienų pratybų metu galima išsamiau nagrinėti vieną pasirinktą temą. Skatinama, esant galimybei ir gavus kvietimą, dalyvauti vietos šaulių ar kariuomenės organizuojamose pratybose.

Naudinga nuoroda: [LT72 – Rekomendacijos gyventojams](#)

#1 PATYRUSIŲ SKAUTŲ BINGO

Žino tėvų (globėjų) vardus ir pavardes, atmintinai moka jų telefono numerius, el. pašto adresus ir gyvenamosios vietos adresus

Yra aptarę su tėvais (globėjais), kaip turėtų elgtis prasidėjus karui ir yra šeimoje pasiruošę ir aptarę šeimos planą

Turi pasiruošę išvykimo krepšį

Žino kada naudoti kalio jodido tabletes

Žino, kokie galimi civilinės saugos signalai ir kaip elgtis juos išgirdus

Žino, kur yra artimiausi kolektyvinės apsaugos statiniai ir priedangos, kada ten eiti ir kokios pagalbos gali sulaukti juose

Žino, ką daryti, jeigu šalia įvyko sprogimas arba vyksta susišaudymas

Žino, kaip elgtis patekus po nuolaužomis

Žino, ką daryti pastebėjus savo gyvenamojoje aplinkoje ar kitoje šalies vietoje neaiškias ginkluotų asmenų grupes

Žino pagrindinę informaciją apie ginkluotą pasipriešinimą ir ginkluoto pilietinio pasipriešinimo vienetų formavimo principus. Yra susipažinę su Lietuvos Respublikos Karo padėties įstatymu

Atpažįsta Lietuvos simboliką (Lietuvos vėliavą, vytį, Gediminaičių stulpus)

Žino, ką daryti pastebėjus įtartinę daiktą ar sprogmenį

#2 PATYRUSIŲ SKAUTŲ BINGO

Skiria Lietuvos kariuomenės, Valstybės sienos apsaugos tarnybos (pasieniečių) ir NATO šalių skiriamuosius ženklus

Moka pirmosios medicininės pagalbos pagrindus, žino, kokios specifinės žaizdos būna karo metu ir kaip teikti pirmąją pagalbą jų atveju

Žino, kas yra pilietinis ginkluotas ir neginkluotas pasipriešinimas, kokie neginkluoto pasipriešinimo būdai ir žino, kur galima prisijungti ginkluotam pasipriešinimui

Yra susipažinę su lt72.lt puslapyje esančia informacija

Žino, kaip patikrinti informaciją, moka identifikuoti propagandą, dezinformaciją

Žino, kokie skautiški įgūdžiai naudingi ekstremaliomis situacijomis ir tobulina šiuos įgūdžius

Žino, kaip pasiruošti ir įrengti slėptuvę gyvenamuosiuose pastatuose ir vietovėse

Žino, kas yra mobilizacija ir kas vyksta jos metu

Pažįsta savo kaimynus (kad galėtų atpažinti svetimus žmones), žino, kurie kaimynai vieniši/turintys negalią/senyni ar pan. (jiems galimai reikėtų pagalbos ekstremalių situacijų atveju)

Yra susipažinę su KAM parengtomis atmintinėmis, kaip elgtis karo metu

Žino, kad negalima fotografuoti Lietuvos kariuomenės ir sąjungininkų karinių objektų, pajėgų ir jų judėjimo, technikos

Žino, ką daryti pasirodžius priešiškiems kariams mieste ar gyvenvietėje

Patyrusių skautų modulio vertinimo lapas

Vadovas įvertina skauto gebėjimus ir atitinkamai pasirašo prie kiekvieno punkto. Kai visi punktai yra pasirašyti, skautas įgyja Pilietinio pasipriešinimo ir atsparumo modulio ženklą, kurį gali prisisiūti ant uniformos.

1. PASIRUOŠIMAS

- 1.1. Turi LT72 programėlę telefone

- 1.2. Žino tėvų (globėjų) vardus ir pavardes, atmintinai moka jų telefono numerius, žino el. pašto adresus ir gyvenamosios vietos adresą

- 1.3. Žino, kur yra artimiausi kolektyvinės apsaugos statiniai ir priedangos, kada į juos eiti ir kokios pagalbos juose galima sulaukti

- 1.4. Klauso tėvų (globėjų), mokytojų, vadovų

- 1.5. Žino, iš ko susideda išvykimo krepšys, ir turi jį pasiruošęs

- 1.6. Yra su tėvais (globėjais) aptaręs, kaip turėtų elgtis prasidėjus karui, ir kartu parengęs šeimos planą

- 1.7. Žino, kaip paruošti ir įrengti slėptuvę gyvenamajame pastate ar vietovėje

- 1.8. Pažįsta savo kaimynus ir žino, kam iš jų ekstremaliosios situacijos atveju gali prireikti papildomos pagalbos

2. TEORIJA

- 2.1. Žino, ką daryti, jeigu šalia vyksta susišaudymas

- 2.2. Žino, kaip elgtis patekus po nuolaužomis

- 2.3. Yra susipažinęs su KAM parengtomis atmintinėmis, kaip elgtis karo metu

- 2.4. Žino, ką daryti pasirodžius priešiškiems kariams mieste ar gyvenvietėje

- 2.5. Žino, kad negalima fotografuoti Lietuvos kariuomenės ir sąjungininkų karinių objektų, pajėgų, jų judėjimo ir karinės technikos

2.6. Žino, kas yra pilietinis ginkluotas ir neginkluotas pasipriešinimas, kokie yra neginkluoto pasipriešinimo būdai bei žino pagrindinius tarnybos Lietuvos kariuomenėje būdus ir galimybes prisidėti prie ginkluoto pasipriešinimo

2.7. Yra susipažinęs su KAM parengtomis atmintinėmis, kaip elgtis karo metu

3. PRAKTIKA

3.1. Žino, kokie yra civilinės saugos signalai ir kaip elgtis juos išgirdus

3.2. Skiria Lietuvos kariuomenės, Valstybės sienos apsaugos tarnybos (VSAT) ir NATO šalių karių skiriamuosius ženklus

3.3. Moka pirmosios medicinos pagalbos pagrindus, žino, kokie specifiniai sužeidimai gali būti patiriami karo metu ir kaip jų atveju suteikti pirmąją pagalbą

3.4. Žino, kokie skautiški įgūdžiai yra naudingi ekstremaliosiose situacijose, ir juos tobulina

3.5. Žino, kaip patikrinti informaciją, geba atpažinti propagandą ir dezinformaciją

3.6. Kartą per metus inicijuoja civilinės saugos ir pasirengimo ekstremaliosioms situacijoms rekomendacijų pritaikymą praktikoje

Aš patvirtinu, kad skautas / skautė

Skauto vardas, pavardė

įgijo pilietinio pasipriešinimo ir atsparumo žinių, įgyvendinant modulio programą.

Patyrusio skauto vadovo vardas, pavardė ir parašas

Modulio ženklas

MODULIO UŽBAIGIMO CEREMONIJA

Visiems modulio dalyviams baigus veiklas, rekomenduojama organizuoti žygį su nakvyne į Lietuvos kultūrai ar istorijai svarbią vietą ir ten surengti **modulio ženklo įteikimo ceremoniją**. Siūloma šį susitikimą įprasmingti kūrybiškai.

Vadovas gali pasidalyti su skautais šia mintimi ir paskatinti kiekvieną ją apmąstyti asmeniškai: „Kiekviena išmokta pamoka skautiškame kelyje prisideda prie mano, kaip piliečio, augimo. Valstybė stipri tiek, kiek stiprūs jos piliečiai. Broliai ir sesės, stiprėkime ir budėkime!“

Net ir pabaigus šį modulį, svarbu nuolat atnaujinti žinias ir: vadovautis oficialių institucijų informacija; žinoti ir prisiminti šeimos veiksmų planą; palaikyti ryšį su šeima; padėti jaunesniems ir silpnesniems; neplatinti gandų ir nepatikrintos informacijos; saugoti jautrią informaciją; išlikti budriam ir ramiam.

Ceremonijos metu įteikiamas modulio ženklas – saga.

